

Ελένη Σβορώνου

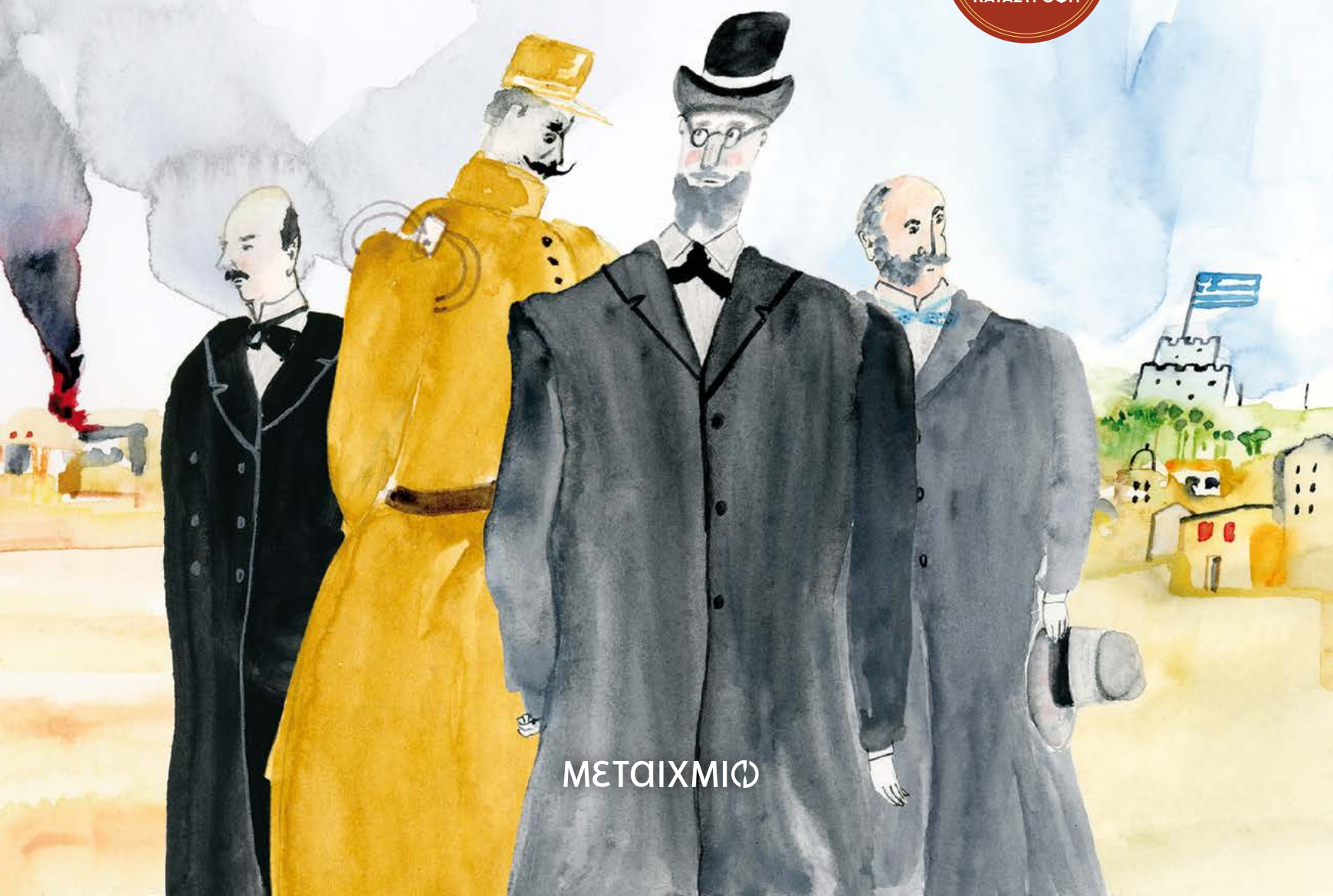
ΓΙΑ ΝΑ ΖΟΥΜΕ ΕΝΩΜΕΝΟΙ

Νίκες και ήττες μιας Μεγάλης Ιδέας

Εικόνες: Χρήστος Κούρτοχλου

2022

100 ΧΡΟΝΙΑ
ΑΠΟ ΤΗ
ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ
ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Από τον θρίαμβο της Επανάστασης του 1821 πώς φτάσαμε σε μια καταστροφή, στη Μικρασιατική Καταστροφή του 1922;

Συγγνώμη, αλλά μου θυμίζει ποδοσφαιρικό αγώνα, τη μια παίρνουμε κύπελλο και την άλλη κλαίμε. Μπάλα είναι και γυρίζει η Ιστορία της Ελλάδας; Τη μια κερδίζαμε εδάφη και την άλλη τα χάναμε γιατί δεν ήμαστε καλά προπονημένοι;

Η περιπέτεια της ελευθερίας και της διαμόρφωσης του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους ξεκίνησε με την Επανάσταση του 1821 και τελείωσε το 1922 με τη Μικρασιατική Καταστροφή.

Από τη στιγμή που χαράχθηκαν στον χάρτη τα πρώτα σύνορα του κράτους, το 1830, και ως το 1922, το έθνος δε σταμάτησε να αγωνίζεται για μια μεγαλύτερη Ελλάδα που θα περιλαμβάνει στους κόλπους της όλο τον Ελληνισμό που ζούσε έξω από τα ασφυκτικά σύνορα του νεογέννητου κράτους.

Αλλά, καθώς περνούσαν τα χρόνια, παρόμοιες ελπίδες και φιλοδοξίες για ένα δικό τους κράτος άρχισαν να τρέφουν και οι άλλοι λαοί της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Γιατί οι γείτονές μας, Σέρβοι, Αλβανοί, Βούλγαροι, Ρουμάνοι, όλοι οι Βαλκάνιοι, είχαν ξεκινήσει τους δικούς τους απελευθερωτικούς αγώνες.

Ένας καινούργιος κόσμος γεννιόταν στην περιοχή μας. Ο «μεγάλος ασθενής», όπως έλεγαν την Οθωμανική Αυτοκρατορία, κινδύνευε με διαμελισμό. Από την άλλη, είχε ακόμη δύναμη. Είχε την υποστήριξη των ισχυρών κρατών της Ευρώπης. Άλλωστε οι μεταρρυθμίσεις των πιο φωτισμένων Σουλτάνων έδειχναν ότι και η Οθωμανική Αυτοκρατορία άλλαζε, εκσυγχρονιζόταν και επηρεαζόταν από την Ευρώπη.

Οι Μεγάλες Δυνάμεις, πάλι, τα ισχυρά κράτη της Ευρώπης, είχαν κι αυτές τα δικά τους σχέδια, τους δικούς τους ανταγωνισμούς και μια ολοένα και μεγαλύτερη όρεξη για ισχύ πέρα από τα όρια των αυτοκρατοριών τους. Η έκρηξη της βιομηχανικής επανάστασης άλλαξε την οικονομία της Ευρώπης. Χρειάζονταν επείγοντως νέες αγορές και νέα εδάφη που θα πρόσφεραν πρώτες ύλες για τη βιομηχανία.

Στα σχεδόν 100 χρόνια λοιπόν που μεσολάβησαν από την ίδρυση του ελληνικού κράτους, από τον θρίαμβο, όπως τον είπαμε, ως το 1922 και τη Μικρασιατική Καταστροφή, ο κόσμος άλλαξε πάρα πολύ.

Φαντάσου τον κόσμο τότε σαν ένα γήπεδο ποδοσφαίρου. Το ένα πρωτάθλημα αφορούσε τις Μεγάλες Δυνάμεις, που ήταν η Μεγάλη Βρετανία, η Γαλλία, η Ρωσία, η Αυστρο-ουγγαρία, και αργότερα η Γερμανία, η Ιταλία και οι ΗΠΑ. Το «κύπελλο» ήταν η οικονομική ανάπτυξη και ο έλεγχος του κόσμου μέσω της ίδρυσης αποικιών.

Το άλλο πρωτάθλημα αφορούσε τους «μικρούς», τους βαλκάνιους λαούς που πια δεν ήθελαν να είναι υπήκοοι της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Το «κύπελλο» ήταν η ελευθερία από τον «οθωμανικό ζυγό» και η δημιουργία εθνικού κράτους.

Φαντάσου τώρα το εκρηκτικό αυτό μείγμα που δημιούργησαν τα δυο αυτά «πρωταθλήματα». Γιατί οι αγώνες αυτοί έγιναν με πραγματικά όπλα. Που η πρόοδος της τεχνολογίας τα είχε κάνει πιο φονικά.

Η Ελλάδα στο πρώτο ημίχρονο κέρδιζε. Το 1912 είχε τριπλασιάσει τα εδάφη της και είχε κερδίσει μια σημαντική πόλη: τη Θεσσαλονίκη.

Στο δεύτερο ημίχρονο έχασε με τρόπο οδυνηρό. Το 1922 ο στρατός της ηττήθηκε στην εκστρατεία του Σαγγαρίου, στη Μικρά Ασία. Ο θάνατος και ο ξεριζωμός χιλιάδων «Ρωμίων», όπως λέγονταν οι Έλληνες στη Μικρά Ασία, ήταν μια καταστροφή.

Στη μνήμη του έθνους έχουν μείνει ανεξίτηλες οι εικόνες από την καταστροφή της Σμύρνης. Χάθηκε μια σημαντική πόλη, αληθινό σταυροδρόμι πολιτισμών, με τους Έλληνες να κυριαρχούν στην οικονομία και την πνευματική ζωή. Και αυτό που συμβόλιζε: η ειρηνική συνύπαρξη ανθρώπων που μιλούσαν διαφορετικές γλώσσες και είχαν διαφορετικές θρησκείες. Το τραύμα από αυτή την ήττα ήταν και παραμένει τόσο βαθύ, που συχνά ξεχνάμε τους προηγούμενους θριάμβους.

Φυσικά «παίχτηκαν» πολύ περισσότερα σε αυτά τα ταραγμένα χρόνια. Στις κερκίδες του δικού μας γηπέδου το κοινό χειροκροτούσε ή έκλαιγε γι' αυτό που λεγόταν Μεγάλη Ιδέα. Αυτή γεννήθηκε, μεγάλωσε και έσβησε μέσα στα 100 (για την ακρίβεια 92) χρόνια ανάμεσα στην ίδρυση του ελληνικού κράτους και τη Μικρασιατική Καταστροφή. Το πιο σημαντικό πράγμα που «παίχτηκε» όμως ήταν η ικανότητα να ζούμε ενωμένοι: Έλληνες με Έλληνες. Και ειρηνικά: Βαλκάνιοι με Βαλκάνιους, Ευρωπαίοι με Ευρωπαίους, άνθρωπος με άνθρωπο.

«Πότε ελευθερώθηκε η Ελλάδα;»

«Ευκολάκι! Το 1821!»

«Όλοι αυτό θα απαντούσαμε, έχεις δίκιο. Αλλά δεν είναι αυτή όλη η αλήθεια. Στην πραγματικότητα, τότε ελευθερώθηκε ένα μικρό μέρος της σημερινής Ελλάδας».

«Εγώ είμαι από τα Γιάννενα. Πότε ελευθερωθήκαμε εμείς δηλαδή;»

«Α, αυτό θα το διαβάσεις σ' αυτό το βιβλίο. Σημασία έχει ποιος και πώς σκέφτηκε να ελευθερώσει και τα Γιάννενα!»

«Τι λες; Εμείς δηλαδή δεν έπρεπε να ελευθερωθούμε;»

«Κι εσείς, οι πρόγονοί σου δηλαδή, και πολλοί άλλοι Έλληνες που ζούσαν ακόμη στα όρια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Αλλά το ως πού θα έφταναν τα σύνορα του ελεύθερου κράτους δεν ήταν καθόλου αυτονόητο».

«Ας έφταναν ως εκεί που είχαν αποικίες οι αρχαίοι Έλληνες! Όχι, όχι... Ως την Κωνσταντινούπολη που ήταν η πρωτεύουσα του Βυζαντίου... Ή μήπως... Ε, δεν ξέρω».

«Αν το συζητήσουμε, θα βρούμε πολλούς τρόπους να απαντήσουμε. Το όνειρο της απελευθέρωσης των αλύτρωτων Ελλήνων ονομάστηκε Μεγάλη Ιδέα. Εδώ λοιπόν θα διαβάσεις τις περιπέτειες αυτής της ιδέας... Είναι λίγο σαν ποδοσφαιρικός αγώνας. Στο πρώτο ημίχρονο μετρήσαμε νίκες. Στο δεύτερο ήττες. Αλλά το αποτέλεσμα είναι η μεγάλη νίκη του ελεύθερου και σύγχρονου κράτους όπου ζούμε σήμερα».

Μπορείτε να σκανάρετε αυτό
τον κωδικό με το smartphone
ή το tablet σας, για να δείτε το
εκπαιδευτικό υλικό για το βιβλίο.

ISBN:978-618-03-2949-0

9 786180 329490

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 82949

metaixmio.gr